



Numerul 50.

Oradea-mare 15/27 decembrie 1896.

Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

## Gilla.

La Szént-Micloş sunt casele rari, dar ómenii veseli. De dimineţa până sêra cele patru uliţi drepte şi largi ale tîrgului, foesc ca un roiu, de cãrauşii, cãlãreţi, negustori ori ómeni de muncã, cãci pe acolo este trecetórea cea mai apropiatã de la dealul viilor cãtrã Dunãre şi la Szént-Micloş se face de obicei ruptórea preţurilor la vinul cel nou. Clãdirile, de şi rãslãtite prin grãdini şi livezi de meri şi pruni, sînt incãpëtore şi curate, numai in piaţa unde stau la rënd de-a drépta şi de-a stãnga casarmei husarilor, ele sînt mai posomorite, ca şi cum ar fi fost date la fum. Totuş cãrda lui Banfy — o casã naltã şi pãntecósã, cu pãreţii albi, ferestrele verzi şi acoperişul roşu — de-a supra porţii cãreia stã infiptã o tablã nãgrã incongiuratã de viþe cu struguri, avënd la mijloc un Honved pintenat şi mustécios care bea Tokáy dintr'un butoi desfumat: „*eljen szabãdság*” scris cu slove de mãnã strimbe şi schiópe in dreptul gurei, cãrda lui Banfy erã o casã luminósã şi larg fãcutã intr'adins pentru petrecere şi intr'adevër cã veselie n'ó mai pãrãsiã ziua şi nóptea.

Cum intrai pe sub pórtã boltitã, in drépta dai intr'o salã mare mai mult largã, naltã in pãreţi, cu laviþe lustruite de giur impregiur, cu mulþime de mese rotunde şi in patru muchi acoperite cu pãnzã in flori roşii şi cenuşii cu ferestre cu uşã mare dând intr'o grãdinã de salcãmi şi de castani, iar in

fund, unde se deschidea gura pivniþei, avënd o vatrã pãnã la tavan deschisã şi inflãcãratã ca o gurã de balaur, pe care ferbeau necontent *gulaşul* şi *papricaşul* cel iute şi gustos, şi in hornul cãreia se frãgãdiau şuncile şi slãninele atãt de vestite ale lui Wilmoş Banfy, cel mai glumeţ şi mai gros dintre toţi cãrciumarii podgoriilor ungureşci. Când il vedeai alergãnd, de la un muşteriu la altul, cu şirul de talere intinse pe mãnã stãngã şi cu ulcelele de vin in mãnã dréptã, legãnãndu-se ca o raþã, ori când cu zimbetul pe buzele lui, gróse şi vecinic umede de rãntaşul bucatelor, iþi eşiã inainte cu cãciuliþa nãgrã, impodobitã cu pene şi cu cordele cam pe o urechiã, frecãndu-şi mãnile-i grase şi scurte, ce abiã l se impreunau pe pãntece, şi te poftiã lãudãndu-şi in tot felul bẽutura şi mãncarea, iþi se a-

prindea poftã vrënd nevrënd şi erai dinainte sigur cã-þi vei impãcã cu mulþumire setea şi lómea sub pãrintésca ocrotire a lui Wilmoş *suge dógã*, cum il poreclise odatã prietenii, in urma unei prinsori pentru care beuse singur un butoi de 2 vedre de vin. Şi erã meşter la vorbã, pe cãt erã de vesel şi bogat, pe cãt de şiret.

De sub gang la stãnga incepean şirul odãilor de gãzduit, curate şi frumoşee, dintre care intr'una erã aşedatã mészã pentru nemeşii şi ofiþerii, cari nu voiau sã aibã amestec cu glóta mëruntã din sala cea mare. Şi de la unii la alþii alergã Banfy Wilmoş, ca bun stãpãn de casã şi ca pãrinte cu durere de inimã pentru copiii sei, precum numiã el, in



SOŢIA PREŞEDINTELUI MAC KINLEY.

dragostea câştigului, pe toți cei ce se ospătau la dânsul. Eră fără preget și nu șcicia ce este obosela, căci sêra când se mai răria lumea și remăneau între prieteni, apoi nu lipsia să 'nvêrtescă un *csárdás* de brâu cu Mila, cu Roji și cu Julcea, nepôtele lui, care-și ridicau șorturile 'n brâu, își lăsau còdele pe spate și săltau sprintene și voișe, ca și cum nu muncise din đori de đî la vatră și nu coborise și suise de sute de ori cele 80 de trepte ale beciului. In sfêrșit eră cu drept cuvênt casa veseliei, ciarda lui Banfy, singura casă din care nu se mai curmă șioiul lumei, in ciuda și paguba celorlalți cârciumari din têrg. Mai ales de când își adusesse o bandă de lăutari vestiți din Segedin, apoi faima-i crescuse și mai mare și punga i se rotunjiă lui Wilmoș, mai grósă și mai plină decât indoitul șir al buților ce dormiau sub casă, pe căpêtaie de brad

Nu erau numêroși țigani, dar erau meșteri la cântat. Doue viori, o cimbală, un basson și un clarinetist bêtân nalt, uscățiv, cu nasul roșu și cu o legătură nêgră pe ochiul stâng care-i sârise in bătălia cu muscalii, đicea el, dar pe care, după cum șoptiau alții, îl scosese nevêstă-sa, o țigăncușă focosă și desmetică, care fugise de câțiva ani cu un Gróf, lăsându-i in spinare pe Gilla, o fetiță ca de 14 ani, frumușică, viôe, cu ochii mari, albaștri, plini de doruri. Bêtânul Mișka eră capul bandei și intr'adevêr când dedia drumul sufletului să plângă in instrumentu-i cu nemêroșe clape, eră peste puțină să nu fii coprins de induioșarea care frământă peptul sêrmanului, oftând din adânc după necredincioșă-i fugară și inecându-și obida in nenumêratele ulcele de vin pe care darnica Julcea i le furișă adesea in trecêt fără a i le mai isemnă pe tabla nêgră din pãrete, crestată de sus până jos de dungi albe, in dreptul numelui lui. De altfel le eră tuturor milă de dânsul, dar mai ales milă de biéta copilă, care nu-și află o clipă odihnă alergând in sus și in jos cu talerul in mână, după strinsul bacșipurilor și pe care, când o doboră la mieđul nopții somnul prin colțuri, tată-seu turbat de beție și de cântec, o ridică in sus, sgdudin-d-o de pêrul negru ce-i cădea in unde greoe până dincolo de genunchi, ori lovind-o cu călcăiul in șale, ca pe un câne. Și nimenea nu indrășniă să-i ia partea, că Mișka eră bătăios și amenințase de multe ori cu cuțitul pe cei ce voise să se pună între el și fle-sa, sânge blestemat și limbă de șarpe ca mă-sa, cum îi đicea el când eră amețit. Găsiă pare că o alinare a durerilor lui sufletești și o putere neînțelêsă pare că-l imboldiă să chinuiescă astfel pe nevinovata copilă, care trezită din somn, nici nu indrășniă să plângă, atât de adânc in se inrăđecinase frica de tată-seu in inimă, și plecă năbușindu-și plânsul și mușcându-și pumnii, să cerșescă din nou la mușterii, ori invêlind cele 2 clarinete ale bêtânului in basmaua roșie ce-i acoperiă umerii, se porniă tremurând după dânsul, prin intunericul nopții până in capêtul uliței, unde-ș avea locuința in podul intunecos, abiă pardosit cu niște scânduri putrede, a casei unui dogar, care-i promise mai mult din dragoste pentru Gilla, decât din interes, la gazdă.

Miserie și nenorocire!

Intr'o sêră când beuse mai mult și cântase mai cu foc decât altă dată, Mișka se repeđi să-și lovescă iarăș copila care adormise spriginindu-și capul gingaș de colțul unei mese, dar se impiedecă de un scaun, alunecă și căđend de-alungul își sfărâmă capul de lespelele cârciumei.

Impregiurarea asta pricinui, pe de o parte supêr-rare lui Banfy, căci prăvălia îi stătú câteva đile apròpe

pustie, iar pe de alta îi dete prilej de a se arătá darnic și marinimos in fața celor ce-l pismuia, luând sub ocrotirea lui pe mica Gilla, remasă singurá și fără de sprigin pe lume. Dar, cu tóte că acum își avea deplină odihnă și îi veniau tóte de-agata și la vreme, adesea nepôtele lui Wilmoș o găsiau ghemuită in vre-un colț al casei, séu sub un copac din livadă, plângend, oftând și cu ne mai auđite vaete blestemându-se, ca pe o vinovată, despre mórtea lui tată-seu, de dorul căruia nu-și mai află astêmpêr.

Une-ori se făcea nevêđută de diminêța și tocmai nóptea târđiu se intorcea pe furiș acasă cu vestmintele sfășiate, cu mânil și picioarele sângerate de ghimp și de mărăcinii dealurilor și cu ochii stinși de plâns și de oboselă. Odată chiar wachmeisterul husarilor, care se dusesse la vênătore spre Dunăre, o culesse jumêtate mórta după marginea apei și invêlind-o in mantaua-i albă, o aduse lui Banfy indêrêt, bolnavă, sdrobotită, jumêtate nebună. Cine ar fi putut crede că acêstă ființă, lăpêdată in voia intêmplării de mă-sa, chinuită și urgisită de tată-seu, ar fi fost in stare să simțescă cu o atât de covêșitóre putere, golul nemărginit ce se făcuse in giurul ei prin ruperea unicului fir de dragoste ce o legă cu lumea? Așá cum eră reu, crunt și nedrept, Gilla iubiă pe tată-seu, singurul care nu-i dedese foc și pâne de pomană, cum đicea in bocetele ei și in neînțelêsa durere ce o munciă de a nu mai fi alături de dânsul. Ea trăitiă in pribegie cu mintea și cu inima sêlbatică, își dădea drum slobod suferinței, luându-și de pãtași drumurile, codrii, câmpia, apele, intrêga fire.

Ca și cum ar fi ghicit lupta tainică din sufletul copilei, Banfy — de altfel indurător ca toți ómenii grosi și veseli — umblă pe lângă dânsa cu așá blândete și o mângăiă, o sfătuiă, o ingrigiă cu atâta bunătate, incât puțin câte puțin, se liniști copila, mahnirea îi peri din față și vêđend cu ochii se prefăcú totul intr'ênsa.

Cu răbdare, vorbă bună și mână ușoră, se imblândesc cei mai indêrêptnici, precum se tãmadue și ranele cele mai adânci. Îți eră mai mare dragul să fi vêđut acum pe Gilla, cu doue cođi mari, impletite cu cordele, pe spate, cu mijlocul mlădios și subțire, prins intr'un brâu de mătase cu pãftale de oțel, cu peptul și umerii din đî in đî mai rotunđi, cu ochii galeși și fața albă, călcând sprinten cu mânil incărcate de ulcele cu vin, și împărțind in trecêt câte un cuvênt, o privire séu un suris mușteriiilor cari se prăpădiau de dragostea ei. Pare că-i resărise sórele 'n casă la Wilmoș, atât i se lumină chipul lui cel lat și roșu, căutând la mulțimea capetelor cari tot mai dese erau in fiecare đî impregiurul meselor lui și sêra socotind, c'un zimbet ce-i despica fălcile in doue, câștigul care tot mai greu atêrnă in busunarul de pele ce-l purtá legat pe șoldul drept.

(Finea va urmá.)

ASCANIO.

~~~~~

Noi ne construim casa ca o cetățue, mórtea o dărimă ca pe un castel de cãrți.

\*

Un om de spirit pòte să spuic prostii, dar de ascultat nu le ascultă.

\*

Ceea ce se chiamă la femce energie, la bărbat este numai slăbiciune.

## Dușmani.

*Dar noi eram dușmani pe mörte  
Și cât de reu ni ne grăiam,  
Și cine-ar fi gândit, că 'n taină  
Noi ne iubiam!*

*Tu singur ai fi rîs cu hohot,  
Vr'odată de m'aș fi scăpat  
Să-ți spun, că blondele șurite  
Ce gingaș ți-aș fi desmerdat.*

*Și cine șci cât de ironic  
În față eu te-aș fi privit,  
Prin vr'un cuvânt, a ta iubire  
De-mi dedeși să fi bănuț.*

*O da, eram dușmani pe mörte,  
Și-atât de reu ne mai grăiam,  
Și cine-ar fi creșut, că 'n taină  
Noi ne iubiam! . . .*

ELENA DIN ARDEAL.

## Unui calomniator.

*Esti palid ca o mörte, ca 'n iad o stirpitură,  
Pe fața ta gravate-s învidie și ură;  
Tradarea și minciuna pe frunte ți s'au pus  
Și 'n trista-ți decădere nești chiar și pe Isus.*

*Cu lupii urți, când lupii sînt frații tei de cruce,  
Selbateca la fire pe drum selbatee duce  
Și inima și minca-ți tu, șerpe 'nveninat,  
Ce mușci cu limbi blasfeme pe cei ce te-au creștat.*

*De n'ai huli vr'odată: mîncarea nu-ți țigheșce,  
De n'ai stropi venim-ți: odihna nu-ți prieșce,  
Astfel numai problema vicții tale poți  
În plină sevêrșire s'o duci și s'o socoți.*

*Când cineva te prinde cu falsul și min. iuna,  
Rîngeșci din dinți și cauți s'apari întotdeauna  
Un sörce fără pele, un miel nerînovat,  
Fîntă fără greșuri și fără de păcat.*

*De multe ori dai vina miseriiilor tôte  
Acclor ce se 'ntêmplă să-ți pună bețe 'n rôte,  
Și predici adevêrul, când see sufletul teu  
Înotă 'n reutate, urît de Dumnezeu.*

*Iar dacă-ți mai resare și sörcele și luna,  
E ca să fii ocară acum și 'ntotdeauna,  
E ca să n'ai liniște și pace pe pămênt,  
Nici rectnicul repaos în negrul teu mormênt!*

TRAIAN H. POP



## Solia împêratului Teodosie al II-le la Attila.

*H) Priscus așteptând după Oneseg, aude vorbin-  
du-se limba Hunnilor, Gothilor și Ausonilor, și  
Attila renturuând acasă și dând prânș în onörea  
solilor, Priscus de nou aude limba ausonică.*

§ XIV. Așá dară, ca să-mi trecă timpul și pre-  
umblându-me pe lângă pregiurul zidurilor casei lui  
Oneseg, a pășit înainte nu șciu cine, care după imbră-  
cămênt mi se părea, că e bärbar din Scythi (Hunni)  
și cu voce greceșcă m'a salutat dîcênd: Haire! (te sa-  
lut). M'am mirat, cine ar fi, ca bärbat scythă (hunn)  
să vorbescă greceșce: căci fiind ei adunați din tôte  
părțile, pe lângă limba lor barbară, vorbesc cu zel séu  
a Hunnilor séu a Gothilor séu și a Ausonilor, cari din  
ei au mestecare cu Romanii. Din ei careva nici vor-  
beșce ușor greceșce, dacă nu aceia, cari sînt captivi  
din Thracia séu Illyricul maritim“.

Priscus (extractive) spune că Attila s'a rentors la  
curțile sale, că a dat o ospêtare splendidă în onörea  
solilor romani și apoi povesteșce, că la capêtul prân-  
șului, în sală a intrat un comediant schimosit la trup  
și că a făcut glume: „Mai în urmă Zercon Mauriciu a  
intrat . . . și așá atunci apucând ocașunea de festivi-  
tate, a pășit înainte. Și cu forma și cu stătura trupu-  
lui, și cu pronunțiașunea și cu vorbele confus aduse  
de el, amestecând acuș limba Ausonilor, acuș a Gothi-  
lor, acuș a Hunnilor, pe toți i-a umplut cu bucurie și  
cu veselie și a făcut, că toți au prorupt în ris vehe-  
ment. — Iară eu, când am admirat pe Attila și pe  
ceialalți prunci ai sei, am observat, că face reu că-și  
dă inima numai celui mai mic, unul din barbari, ca-  
rele ședea apröpe de mine și șcicia vorbi limba auso-  
nică, îmi spune cauza“.

### Esplicări.

1. Priscus, după ce a trecut Dunărea și a pășit  
pe teritoriul Banatului și până a ajuns la curțile lui  
Attila, nu ne spune, că ce fel de popöre au trăit sub  
stăpânirea lui Attila. Numai colo lângă lac cu ocașiu-  
nea viscolului aminteșce de Scythi, iară ceialalți îi  
sînt „locuitorii“ și abiá la curțile lui Attila aude limba  
hunnică, gothică și ausonică, și astfel Priscus și din  
punctul de vedere etnografic face o descriere cât de  
miserabilă, pentru că nu ne spune ceva, cât de pușin  
despre poporul Ausonilor séu ausonic, că de unde e, și  
ce limbă are?

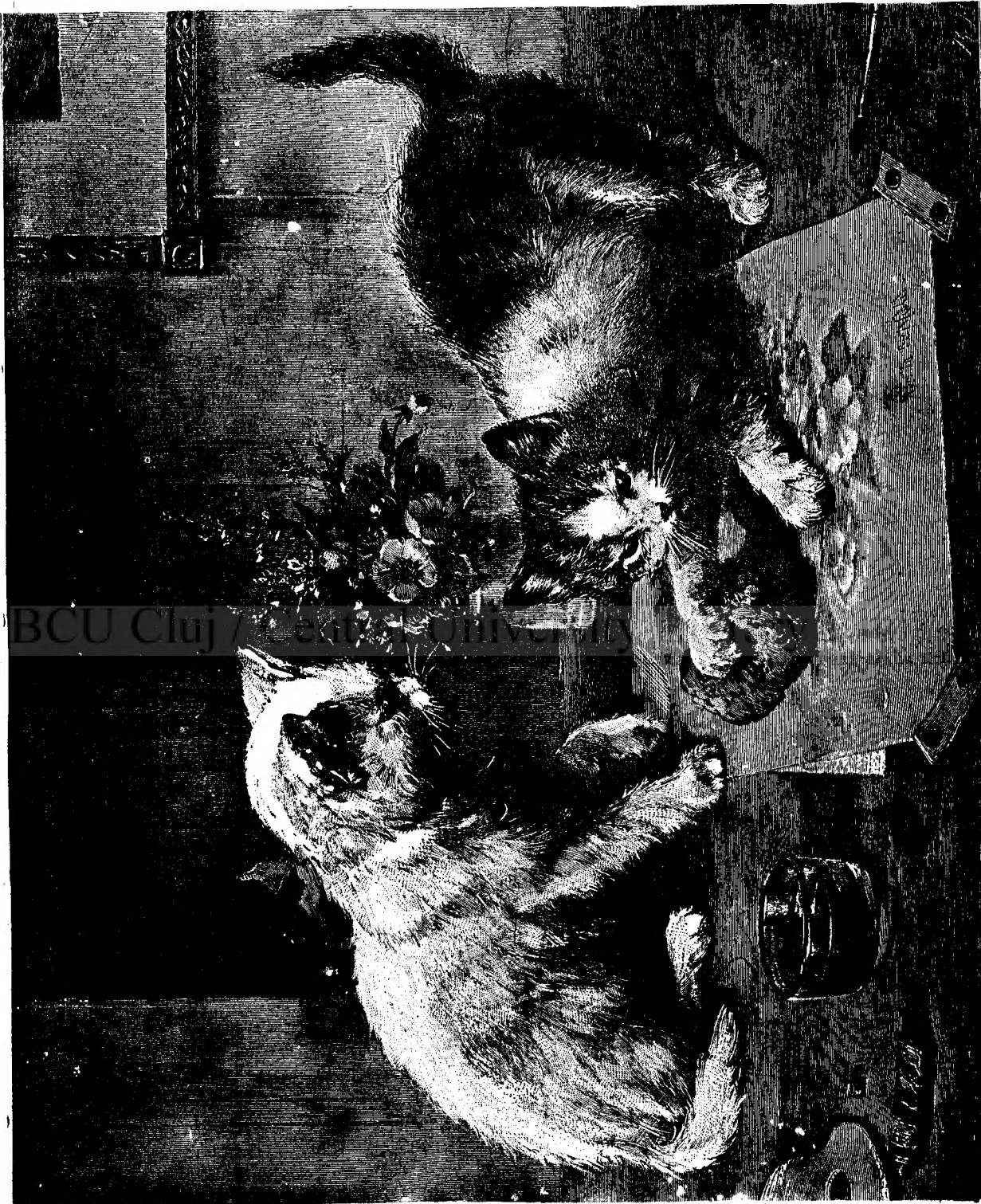
Dar totuș se șcie, că limba ausonică (precum am  
dovedit în „Familia“ 1894 pag. 571 etc.) a fost limba  
romană rustică (adecă țărănescă, poporală) séu vala-  
chică și că Ausonii au fost Romanii, strămoșii noștri.  
Ausonii la curțile și méșa lui Attila erau ca diregători,  
ostași și servi, căci istorice e dovedit (ce voi pertractă  
deosebit) că garda lui Attila erá din regii și principii  
supuși și recunoscuți séu denumiți de el, și că aceștia  
urmași de ostași incungiușrau pe Attila și curțile lui.

2. Ausonia în timpul vechiu, erá Italia de mij-  
loc, acuș Italia sudică, acuș părțile maritime ale Latiu-  
lui și Campania, și în fine Ausonia se numiá Italia în-  
trégă, anume la Apollodor (100 d. Cr.) la Dionisius  
din Halicarnas (+7 ant. Cr.) dar Ausones (Ausonii) se  
amintesc încá de Aristoteles (+322 ant. Cr.) și forma  
de adjectiv, Ausonios la Aristoteles și Strabo. Mulți  
scriitori bizantini și romani, pe Romanii domnitori în  
imperiuș de la resărit și apuș îi numiau Ausoni încá





E R E C E . . . .



PISICELE PICTORULUI. (După tabloul lui G. Reicher.)

și până cătră timpul venirii Turcilor. Astfel Priscus, numind Ausoni, pe Români de sub Attila, a însemnat un popor de viță romană; și Romani nu-i putea numi, pentru ca să facă diferență între ei și Romanii domnitori.

3. Să esplicăm înțelesul numelui Auson și Ausonia. Wilhelm Obermüller (in Deutsch-Keltisches Wörterbuch Berlin 1873 tom. I. p. 1) ne spune, că la Celți apa s'a chiamat: ais, aus, eas și os, și (la pag. 188 și tom. II. pag. 133) esplicând numele Auson și Ausonia, ne demostă, că numele Auson purcede din: *aus*, apă și *on*, om, deci Auson însemnă om locuitor la apă (Wassermann, Wasserleute), iară *ia* din Ausonia însemnă țără, teren, deci Ausonia, țera ómenilor de la apă, de la mare și precum șcim, Italia e incungiu-rată de mări. Mai înșiră Auser, riu in Etruria, numele din Aus<sup>a</sup> apă și er mare; Aus-see in Austria lac și oraș, din aus apă, iară see la Germani, lac. Ón din Auson se reasflă in Bret-on, Teut-on, Vall-on etc.

4. Priscus dice, că unul din barbari, carele la mėsă ședea aprópe de el, șciewa vorbi limba ausonică. Scriitorii bizantini și romani, pe tóte popórele — afară de Greci și de Romani — le numiau barbari. Acel barbar, carele a ședut lângă Priscus, a putut fi Auson, adecă Român din Dacia; dar să primim, că a fost barbar hun. Ce urmază de aici? Șciind că Hunnii la an. 374—375 au cucerit Dacia, la an. 448, când a fost Priscus in Dacia, mulți Hunni de pe timpul lui Attila au fost născuți in Dacia, și urmază că și limba ausonică in Dacia au invățat-o de la Ausonii séu Români din Dacia. Aceea, că cuceritorii au invățat limba supușilor, se dovedește din mulți seculi și multe țeri.

5. Și totuș Matheas Bel, un comentator al lui Priscus, la § XIV face nota: „Ce limbă (ausonică) Hunnii nu putură ca să nu o ințețe așa când au purtat resbóie in Italia, precum și cu alte ocașuni in timp de pace“.

Mathias Bel și aceia, cari au susținut părerea acésta, sânt in apriată rătăcire.

Hunnii și deosebi Attila mai inainte s'au pus in spatele imperiului roman de la resărit. Ei devastăză Mesia și Tracia precum și Illiricul. și cuprind in amédădul Dunării, teritoriul descriș mai sus; la an. 447. Teodosie face pace și la an. 448 trimite solia la Attila, și astfel, când Priscus a fost la Attila, a auđit pe barbar vorbind ausonica. După acest timp urmază plecarea lui Attila, adecă a Hunnilor spre Germania și Italia și anume Attila la an. 450 a trecut in Germania până la Rhin, la an. 451 a fost luptă crâncenă pe câmpii catalauniei, unde din ambele părți au căduť peste 200.000 de ostași. După acésta luptă, Attila înfrâns, dar nu nimicít, s'a întors spre Italia și anume la an. 451 a risipít Aquileia (ađi Agley, oraș pe țermul nordic al Adriei, fosta capitală a Veneției) străbate spre Roma și Leo I Papa, in numele împératului, pentru bani scumpi cumpără pace de la Attila, carele ren-tornând acasă in an. 553 in điuva nunții móre, ori fu ucis.

Astfel Hunnii, mai nainte de a porni in Italia, șciewa ausonica, și nu a fost timp, ca să o ințețe in Italia; dar destul e, că Bel prin nota sa recunóșce, că limba ausonică s'a putut invățá in Italia, adecă că a fost limbă romanică.

6. Dar să mai ascultăm acuma că ce dice și Hașdėu despre Ausoni in scrierea „Români Bănățeni!“ iară ne surprinde cu minuni!

Hașdėu (pag. 36) născocéște numele Aușoniu.

Doue sminte in el, una e, că e scris cu ș, alta, că e arătat in formă de adiectiv, când numele original e Auson, in plural Ausones. Apoi Hașdėu continuă: Priscus (pag. 44) *ne spune fórté neted, că Ausonii sub domnirea lui Attila locuiau in Banat, alătura cu Hunii și cu Goșii, avėnd o limbă a lor originală... Ori și cum (pag. 45) s'ar ceti și ori și cum s'ar interpretá textul lui Priscus, este mai presus de ori ce indoiéiá, că in regiunea unde se aflá reședința lui Attila, locuiau Români și se vorbiá românește... Priscus trebuia din capul locului să intrebe pe barbari, pe cari îi auđia vorbind intr'o limbă asemėnată cu cea latină: Cine sunteți? se vede că chiar dēnșii (Ausonii) i-au spus, că așa îi chiamă“.*

Dar din cele arătate de mine se vede, că Priscus nu a spus, că Ausonii locuiau in Banat, și nici că in regiunea reședinței lui Attila locuiesc Ausoni și că chiar asta ni-e necazul, că Priscus nu a serutat despre Ausoni.

Apoi Hașdėu (pag. 45) etimologiséză asupra originii numelui: Auson, đicėnd: Cuvėntul auș din latinul avus, prin sufixul uș însemnăză bėtrán... sufixul cel intensiv „oiu“ se rostește totdauna „oniu“ derivând din sufixul latin „oneus“.

„In scurt, *vechiul bănățan aușoniu*, are înțeles ceva, ca latinește senior (mai bėtrán) față cu simplul senex (bėtrán). Am spus (pag. 46) că Aușoniu este de trei ori româneș, prin tulpina avus, și prin ambele sufixuri uș și onius. (Dómne păzește!) Iată (pag. 48) dovėdă, cumcă Români de la curtea lui Attila, *đicėnd lui Priscus că ei sânt Aușoni, i-au și esplicat totodată înțelesul vorbei.* (Ausonii au fost dară mari filologi!) Săntem (pag. 49) Aușoni, aceea ce vré să đică: Cei mai bėtráni aici, adevėrații bastinași, moșteni și *domni (!) acestui pământ, au đis Români*, cătră Priscus, și dēnsul a inregistrat intoemai declarașiunea lor, cu singura deosebire, că (in numele Auson) puse s, in loc de ș (Aușoniu). (Astfel Priscus ca un bloj, a smintit filologia Aușonilor.)

Celelalte combinări le incredințez priceperii on-celitori.

DR. AT. M. MARIENESCU.



La o serată, stăpánul casei recomandă unui óspe pe un tiner ca „doctor“. La mėsă se intėmplă ca noile cunoșcințe să ședă alătura. Ei vorbese despre diferite lucruri și discută diferite păreri, dar din tóte acestea domnul nu se póte dumeri, cu ce fel de doctor are a face: in drept, ori in medicină. El se adresă deci cu intrebarea delicată:

— Ce fel de doctor ești, me rog — faci proces scurt ori lung?

Intre doi bețivi.

— Ești un bețiv ordinar!

— Dta ești inse un bețiv estraordinar.

Doctorul: Generale, cum te-ai simțit când ai omorít cel dintei om?

Generalul: O, fórté bine! Dar dta doctore?

Din reflectiile unui Don Juan:

— O fată bėtrână e un capital perdut; o femeie bėtrână e o monedă scóșă din circulație.

## Datinile poporului român la nuntă.

— Din cercul Beiuşului şi al Vaşcoului. —

(Urmare.)

*Cântecul Lăcăţii.*

(De pe apa Băiţei.)

Mirele: Portărei, portărei  
Lăsaţi pórta jos,  
Că soriţa-i a nóstă,  
Şi pórta-i a vóstă.

*Portăreii* în acésta strofă vine răspunsul ca sub II din cânteca Nevestésca, aşá până la XI numer unde se şice:

Portărei: Mirel drăgostos,  
Să fii sánetos,  
Dar tot nu ţ-om da  
Nevestuţa ta,  
Până ne vei spune,  
Ce umbră-i mai grósă  
Pe de-asupra nóstă ?

Mirele: Portărei de pórta,  
Ve răspund la tóte,  
Asta lume are  
O umbră mai mare,  
Care-i cea mai grósă,  
Şi e de-asupra nóstă:  
Umbra cerului.

Portărei: Mirel de la mėsă dragă,  
Nu te lăudá,  
Cu nevestuţa,  
Că de-aici nu-i eşi,  
Până nu ni-i ghici,  
Ce apă-i mai mare  
Pe pământ sub sóre ?

Mirele: Bine me 'ntrebaşi,  
Bine io vi-oi spune,  
Apa cea mai mare,  
Aici pe sub sóre,  
E roua de tómnă,  
Ce-i 'n deal ca şi 'n vale.

Portărei: Mirel mirişor,  
Frumuşel fecior,  
Nu te lăudá,  
Numai cu-aláta,  
Nevestuţa ta  
Noi nu ţi-om da  
Până ce ni-i spune,  
Cu cuvinte bune,  
Ce umbră-i mai grósă  
De-asupra nóstă ?  
Şi până nu-i ghici,  
Ce umbră-i ma désă  
La fiecă casă ?

Mirele: Portărei de pórta,  
Ve răspund la tóte,  
Cu cuvinte vii,  
Cum sânt pe la miri,  
Umbra cea mai grósă,  
Pe de-asupra nóstă,  
Podul casei, voia gazdei ;  
Umbra cea mai désă

La fiecă casă ?

— Umbra stégului,  
\* Hărăna omului !

Portărei: Mirel de la mėsă dragă,  
De-aici nu-i eşi.  
Până nu ni-i ghici,  
Ce munte-i mai mare,  
Peste toţi munţii ?

Mirele: O! ce întrebare,  
O şci mic cu mare,  
E muşinoiul  
În vârful muntelui.

Portărei: Mirel te gândeşti,  
Că cu astea eşi,  
Că noi nu te-om lăsá,  
Cu nevésa ta ? (unii şic în locde nevésă, mirésă  
Până ni-i răspunde,  
Ce glasuri se-aude,  
Când e primăvara ?  
— Până-i spunc iară,  
În acésta séră,  
Ce urmă-i mai mare,  
Pe deluţul mare ?

Mirele: Portărei sumeţi,  
Pórta deschideţi,  
Că io am răspuns  
La tóte ce-aţi şis,  
Bine voi grigi,  
Şi aste le-oi ghici,  
Şi apoi ía ve spun,  
Ce glasu-i mai mândru  
Glas de plugărel,  
Din gură strigând,\*  
Cu sbiciul pocnind,  
Cătră hoi vorbind,  
Păsəri alungând,  
Şóreci nimereşce,  
Pe toţi îi turteşce,  
Íată să spun tare,  
Pământul nu are,  
O urmă mai mare,  
Ca a plugului

Portărei: Mirel de la mėsă dragă,  
De-aici nu-i scăpá,  
Până te-om întrebá,  
Cum de-ai întrat,  
În grădina mare,  
Fără de înşciinţare,  
Şi încă tu ţ-ai ales,  
Flóre pe ales,  
Care n'ai luat,  
Pe tóte le-ai călcat.

Mirele: Portărei de pórta,  
Multe aşteptaşi,  
Multe ne întrebaşi,  
Tóte vi le-om spune,  
Cu cuvinte bune,  
În grădina vóstă,  
Fără şcirea vóstă,  
Eu nu m'am băgat,  
Ci de şcire am dat,  
În flori n'am ales,  
Nice n'am cules,

\* Nutremént.



Ci io am luat,  
Ce mi-a insemnat,  
Bunul Dumnezeu,  
Pentru traiul meu.

Portărei : Mirel de la mesă dragă,  
Încă nu te-om lăsa,  
Până tu nu ni-i grai,  
Nevésta cu ce-i hrăni ?

Mirele : Portărei feciori faleți,  
Lăsați porța, deschideți,  
Că nevésta oi nutri,  
Cu pită de grâu curat  
Și cu vin roș strecorat.

Portărei : Mirel de la mesă dragă,  
Nici cu aste nu-i scăpă,  
Până ce te-om întrebă,  
Vara unde-ai înserat,  
Și ce lucru ai gătat ?

Mirele : Portărei de porță dragi,  
Astă vară am invărat,  
La dealul »Crăiesă»,  
Ascuțind pe cósă.

Portărei : Mirel de la mesă dragă,  
Încă nu te lăudă,  
Cu nevésta ta,  
Până nu ni-i spune,  
Iérna unde-ai iernat ?  
Și ce lucru ai lucrat ?

Mirele : Portărei de porță,  
Ve răspund la tóte,  
Iérna am iernat,  
Pe la dealuri nalte,  
Tăind drage late !

Portărei : Mirel de la mesă dragă,  
Ești roș ca și-o fragă,  
Nevésta nu-i dobândi,  
Până nu ni-i mai ghici,  
Ce crac e mai mare ?

Mirele : Bine me întrebați,  
Bine io voi spune,  
Ce cracu-i mai mare,  
— Raza sórelui.

Portărei : Mirel de la mesă dragă,  
Încă nu te lăudă,  
Cu nevésta ta,  
Până nu-mi mai răspunde,  
Ce impunge ca acu,  
Și impróscă ca macu ?

Mirele : Portărei de porță,  
Lesne că se póte.  
Răspunsul va fi,  
— Cloșca cu puii.

Portărei : Bine, bine dragă mire,  
Dar îți dăm de șcire,  
Că fetița nóstră.  
Albă și frumoasă,  
Ea mai are frați,  
Frați ca niște brați,  
Și surori ca flori.  
— Și că frații cer,  
Pălării de pěr,  
Cojóce 'mpēnate,  
Picióre încălțate.  
— Surorile ei,  
Ele încă cer —

Cârpe impēnate,  
Cojóce 'mbumbate.

Mirele : Portărei, portărei,  
Buni ómenii mei,  
Deschideți porța,  
Să-mi es cu mândra ;  
Tērgul va fi joi,  
Și om me noi și voi,  
Și vom tērgui,  
Ce va trebuí.

Portărei : Mirel de la mesă dragă,  
De-aici nu-i eși.  
Că de când ai venit,  
Mari păduri au rēsădit,  
Și tu mi-ai intrat  
In cămeri de lemn,  
Cu zaruri de fer.

Mirele : Portărei din porță dragă,  
Dacă-i rēndu așa,  
Noi le-om descuiá,  
Pădurea om tăiá,  
Cu topóre mici,  
Cum sânt la voinici,  
Tītini om tăiá,  
Uși om descuiá !  
— Dđo e bun și dá,  
Plóie din senin,  
Plóie va ploia,  
Lăcățile va inmoiá,  
Ușile le-a despica,  
Noi de-aici vom scăpá.

Portărei : Mirel frumușel,  
Drăgălaș fecior,  
Ne-ai răspuns la tóte,  
Astfel că se póte  
Dacă-i rēndu așa,  
Mirel ușe pe cóle,  
Și apoi voi țți me,  
Cel pogor frumos,  
Să-l treci sánētos.

Cu acestea s'a gătat cântecul „Lăcății“ și le dá  
calea slobodă să mērgă.

(Va urmá.)

VASILE SALA.

### Cugetări.

Copilăria se đice că e cea mai frumoasă vērștă. Ce  
pēcat ! Noi aflăm acest lucru după ce devenim mari.

\*

A voi să uiți pe cineva, este a te gândi la el.

\*

A lăudá o acțiune frumoasă, este a participa la ea.

\*

Raiul avarului e in punga lui.

\*

Vięta omenéscă e o trebuință continuá.

\*

Înțeleptul e gata in totdeauna să priméscă un sfat  
bun, pe când prostul nu vré să ia sfat decât de la el.

\*

Avariția a ruinat mai mulți ómeni decât risipa.

\*

Ești laș când te lupți cu inima ta.



## Guvernorul Manco și soldatul.

Din Tales of the Alhambra by W. Irving.

(Urmare.)

**A**ședându-mă pe o pârâie din marginea vlei, am început a cină cu gândul că în urmă să mă învartirez de noapte între zidurile turnului, un evar-tir potrivit pentru un soldat care vine tocmai din bătălie, după cum esceleța voastră, ca soldat bă-trân, ve puteți inchipui.

— O, eu m'am indostulit în vremea mea cu evar-tire și mai rele, — dișe guvernorul.

— Pe când rodeam la cogile mele — urmă mai departe soldatul — de odată aud ceva zgomot din partea ruinei; ascult. — eră tropotul unui cal. Pe rënd, pe rënd iacă-te că ese pe o ușe din turn tocmai de cătră vale un cal puternic condus de căpăstru. N'am putut observă bine la lumina stelelor, că cine-i? E un lucru fioros să petreci noptea în apropierea turnurilor pustie. Dênsul, eră pôte vr'un călător ca și mine, un contrabandist ori chiar un hoț! Ce eră de făcut? Mul-fămită cerului și sărăcici mele, neavând nimic de per-dut, am ramas mulcom mâncând mai departe. Necu-noscutul și-a condus calul la apă, nu departe de unde ședeam eu, așa că avui ocaziune să-l veld mai de-aprôpe. Spre surprinderea mea, dênsul purtă haine arabe, c'un cuiras de oțel și c'un coif poleit cari străluciau la lu-mina stelelor. Calul seu încă eră întărnițat după moda maurilor, cu doue scări mari ca lopețile. El l-a condus, cum am diș, la apă, în care animalul ș-a băgat capul mai până la ochi și a beut mult, grozav de mult.

— Camaradule — am început eu — murgul teu bea bine; acesta-i un semn bun.

— Las să beie, — respunse streinul vorbind cu accent arabic, — e un an de dișle de când a beut mai pe urmă.

— Pe Santiago — dișei eu, — calul teu e 'ntoc-mai ca cămilile pe cari le-am veldut în Africa. Dar haida încôci; se pare că ești soldat; pune-te lângă mine și dacă voiești, ia parte la cina unui camarad.

În adevêr, eu simțiam lipsa unui companion în locurile acestea pustii și voiam să mă împretinesc și c'un necredincios. După cum esceleța voastră forțe bine știți, un soldat nu-i nici odată scrupulos în pri-vința religiunii soților sei și toți soldații din toate țerile, în fundul inimei, sânt prieteni buni la olaltă.

Guvernorul iară consimți, dând din cap.

— E bine, după cum am spus, l-am invitat la cina mea, sărăcăciôsă, așa căm eră.

— N'am timp să stau de cină și de beut, — res-punse el, — căci trebuie să fac o călătorie lungă până mâne.

— În care direcțiune? întrebai eu.

— Cătră Andalusia — respunse el.

— Tocmai și calea mea — adausei; — dacă voiești să te opăcești și să mânânci ceva cu mine, doră me lași să merg inapoia ta. Veld bine că roibul teu e tare și ne-ar puté duce pe amândoi.

— Nu-mi pasă, — respunse camaradul; — pen-tru că nu mi-ar sta bine, nici n'ar fi milităreșce, să te refus după ce mi-ai oferit să cinez cu tine.

El urcă îndată calul și eu mă aședai inapoia lui.

— Ține-te bine, — dișe el; — căci murgul meu sbôră ca vântul.

— Nu te teme, — respunsei — și plecarăm.

Calul mai întei a mers în pași, după aceea în tropote, din tropote în galop și pe urmă din galop iute ca vântul. Se părea că arborii, stâncile, cășile și toate obiectele sbnrau inapoia noastră.

— Ce oraș îi acesta? îl întrebai.

— Segovia.

Și înainte de a fi scos cuvântul din gură, turnu-rile din Segovia au și dispărut. Noi sburam peste mun-ții Guadarama, apoi în jos pe la Escorial, am curs de-a lungul zidurilor de la Madrid și am trecut ca vântul peste câmpul de la Mancha. Așa am trecut peste dealuri și peste văi, pe lângă cetăți și orașe învăluite toate în somn afund, peste munți, câmpii și riuri cari scilipiau de strălucirea stelelor. Ca să fac istoria asta lungă scurtă și ca să nu mă ustenească atâtea pe esce-lența voastră, ve spun că tovarășul meu ș-a oprit la pôle-le unui munte. — Am ajuns — dișe el — la căpôtul călătoriei noastre. Eu m'am uitat în giur, dar n'am putut observă nici un semn de locuință, nimic — nu-mai gura unei peșceri. Până când mă înholbam, zării o mulțime de oameni tot în haine arabe, unii călari, alții pe jos, sosind ca și când i-ar fi adus vântul din toate direcțiunile compasului și îndesuindu-se în gura peșcerii ca albinele într'o cojniță. Înainte de a fi putut întrebă ceva, tovarășul meu ș-a implântat pintenii lungi în cotele calului și acela a sărit cu noi în mulțime. Trecut-am dealungul unei căli șerpuitoare, care deșcin-dea în tôlele muntelui. De odată o rază de lumină începu a licură încetul cu încetul, ca și când crépă de diuă. Lumina devini tot mai mare, încât pe urma pu-tui să veld toate lucrurile din giurul meu. Acum am observat de-a dreapta și de-a stânga niște peșceri mari, ca niște săli de arsenal. În unele dintr'acestea erau scu-turi, coifuri și cuirase, iar de-alungul păreților stăteau lănci și scymetare: eră o mulțime de munițiune și de scule de resboiu. De bună samă esceleța voastră, ca un soldat bătrân, v'ati fi simțit crescând inima la vederea acelor provisiuni mari de resboiu. În alte sale stăteau cete de călăreți înarmați până sus, cu lăncile redicate, cu stégurile desfășurate, toți gata de resboiu; dar ei stăteau nemișcați în târnițele lor, ca și tot atâtea statue. Într'alte locuri dormiau soldații pe jos lângă cai lor și grupuri de pedestrași toți gata să sară în rându-rile lor. Aceștia erau toți îmbrăcați și înarmați în vest-minte vechi maurice.

Ca să scurtez o istorie lungă, pe urmă intrarăm în o peșceră forțe mare, așa puté dișe un palat, pentru că păreții cu vine de aur și argint scilipiau de mărgă-ritare, de safire și de tot soiul de petri scumpe.

În capul cel mai din sus ședeau un rege mauric pe un tron de aur cu nobilii sei de ambe laturile și în-cungiarat de o gardă de africani negri cu scymetarele scôse. Totă mulțimea care continuă a intră și se urcă la mii de mii, trecea tot câte unul pe diuaintea tronu-lui, fieșce care arătându-și omagiul seu în trecere. Unii din mulțime erau îmbrăcați în vestiminte grandioșe de-corate cu juvaere lucitoare; alții în uniforme milităreșci, iar ceilalți purtau haine acoperite cu pulbere și pu-trede, dar toți aveau arme cu ei, de și unele erau ru-ginite.

Până atunci eu am pus scăluș limbei, pentru că esceleța voastră știți bine că nu se cade ca un soldat să vorbescă mult; dar atunci nu m'am mai putut stă-pâni.

— Te rog, camarade, — îl întrebai, — ce va să dică acestea toate?

— Acestea, — respunse el, — sânt un misteriu

mare și cumplit. Să știi creștine, că tu vezi înaintea ta curtea și armata lui Boabdil, regele ultim din Granada.

— Ce-mi spui tu? Boabdil și curtea lui a fost alungat din țera asta înainte cu vre o câteva sute de ani și toți au murit în Africa.

— Așa stă scris în cronicile vostre — replică Maurul, — dar să știi că Boabdil și soldații cari au luat parte la lupta cea din urmă de la Granada, toți au fost închiși în munți prin o putere fărmeacătoare. Ceea ce privește regele și armata, cari s'au dus din Granada cu ocaziunea asediului, totul a fost numai o trecere de fantome, de duhuri și de draci angajați ca să ieie formele acelea și așa să pótă seduce mai bine pe domnitorii creștini. Mai departe, amice, lasă-me să-ți spun, că totă Spania stă sub putere vrăjitoare. Aici nu este o peșceră de munte, nici un turn ruinat pe câmpii séu vre-un castel huluit pe vârfurile dealurilor, cari n'ar avé în sinul lor câțiva eroi cufundați în somn afund de vrăjitori, până când păcatele n'or fi ispășite, pentru cari Allah a permis pe ôre câțva timp să scape domnia din mâna credincioșilor. Odată în tot anul și tocmai în séra de St. Ioan, aceia se slobod din vrăjitură de séra până la resăritul sórelui și li-i iertat să se infășoșeze aci ca să-și aducă omagiile lor suveranului. Tótă mulțimea pe care o vezi indesându-se în peșceră, sânt niște soldați mauri vrăjiți din tóte părțile Spaniei. Ceea ce me privește pe mine, tu ai vădút turnul ruinat de la podul din Castilia veche unde am iernat și am dormitat câteva sute de ani și unde iară trebuie să me întorc până nu crépă de diuă.

„Escadrónele călări și pedestrași pe cari i-ai vădút stând sub arme prin peșcerile vecine, aceia sânt luptătorii cei vrăjiți de la Granada. Stă scris în cartea sorții, că dacă vrăjirea încetă, Boabdil se va scobori de pe munți în fruntea armatei sale, își va reluá tronul din Alhambra și sceptrul peste Granada și adunând toți soldații cei vrăjiți din tóte părțile, va recuceri iară tótă țera și va resturná legea moslimă.

— Și când o să se întéplem asta? — întrebai eu.

— Numai Allah știe când; noi am fost cugetat, că diua de scăpare a sosit, dar acuma de presinte domnește un guvernor isteț în Alhambra, un solbat harnic și bētrân cunoscut cu numele de Manco. Până când atari soldați țin comanda amână pe postul acesta estrem și stau gata să intimpine ori ce erumpere de pe dealuri, me tem că Boabdil și soldații lui trebuie să se îndestuléscă remănend sub arme.

Aici guvernorul s'a redicat și-a îndreptat sabia și și-a sucit mustețile.

(Va urmă.)

DR. T.

## Colindă.

Din Ineu în Bihor.

*Colo jos, colo mai jos.*

*Corinde, corindele!*

*Jos pe pórtă raiului,*

*Pórtă pórtă cine-o pórtă,*

*Pórt-o Petru lui Sâmpetru!*

*Trecú vremea ce-și trecú,*

*Iată vremea cine-și vine:*

*Vine-un frate d'a lui Petru*

*Și de la pórtă-și grăid:*

*— Petre, Petre, frate-meu,*

*Iubești-ne 'n rai cu tine?*

*— Iubescu-te bucuos,*

*Da raiu nu te iubește,*

*Că pân' ai fost pe pământ,*

*Tot sabadișuț-ai fost*

*Și tu frate ț-ai făcut*

*Răvărițele mânățele*

*Ș-ai tot celuit cu ele,*

*Pe găzdaci i-ai sânuit,*

*Pe sāraci ai d'asuprit,*

*Loc în rai frate nu ai.*

*Trecú vremea ce-și trecú,*

*Iată vreme cine-și vine,*

*Vine-o soră d'a lui Petru,*

*Și de la pórtă-și grăid:*

*Petre Petre, frate meu!*

*Iubești-me 'n rai cu tine?*

*— Iubescu-te bucuos,*

*Da raiu nu te iubește,*

*Că pân' ai fost de pământ*

*Tă crășmărită ț-ai fost,*

*Ițile le-ai micit.*

*Apă în vin ai băgat,*

*Banii din plin ai luat.*

*Loc în raiu nu ț-ai cotate*

*Trecú vremea ce-și trecú,*

*Vine-un taică d'a lui Petru,*

*Și de la pórtă-și grăid:*

*— Petre Petre, fétul meu!*

*Iubești-me 'n rai cu tine?*

*— Iubescu-te bucuos,*

*Dar raiu nu te iubește,*

*Că pân' ai fost pe pământ,*

*Tă birău taică ț-ai fost,*

*Legi drepte le-ai strîmbat,*

*Loc în raiu nu ț-ai cotate.*

*Trecú vremea ce-și trecú,*

*Iată vremea cine-și vine*

*Vine-o maică d'a lui Petru,*

*Și de la pórtă-și grăid:*

*— Petre Petre, fétul meu!*

*Iubești-me 'n raiu cu tine?*

*— Iubescu-te bucuos,*

*Că raiul că te iubește,*

*Că pân' ai fost pe pământ,*

*Ț-a fost casa lângă drum,*

*Mulți flământăi ai săturat,*

*Mulți sctóși ai adăpat,*

*Și mulți goi a dembrăcat,*

*La drumari sălaș ai dat,*

*Loc în raiu maică-i cotate.*

*Sămbătă de la oșină*

*Tótă lucru ț-ai lăsat,*

*Céră 'n brânci maică-i călcat,*

*Și tu maică ț-ai făcut*

*Lumínele vrăburele,*

*Și tu maică dusule-ai*

*În sfintele dumineci,*

*La dalbele biserică,*

*Slujbă mândra-i d'ascultat,*

*Ochii ț-ai lăcrămat,*

*Ou dirim'ai saspinat,*

*Loc în raiu maică-ai cotate.*

*Și ve Domnul d'alduiescă*

*Pe căți-s pe toți în casă,*

*Și pe noi cu dumneavóstră*

## SALON.

### Stele cădute.

Eră în amurgul zilei prime a anului 1893 calend. nou. Gerul nemilos înghețase ferestrele caselor și o cetă de negură ce se lăsa în pături din ce în ce mai grose spre suprafața pământului, se părea a ne scurta vederea și a ne face să rămânem timp mai îndelungat pe lângă caminele noastre. Afară arborii pocniau de ger, câinii ululau prin curte sgârâind mereu pe la ușile domnilor sei, iar vitele mugiau prin grajduri, unde le chinuia frigul. Vai de bietul călător, care mânat de necazurile vieții se află departe rătăcind pe căi necunoscute și neumblate!

La marginea orizontului dinspre răsărit apare o roșeță vântată mereu crescândă în mijlocul căreia se ridică încet și maiestos bătrânul sora resărind și vestind apusenilor aparițiunea anului nou. Razele lui blânde înse se păreau a lupta zadarnic contra gerului, care creștea potențat. Clopotele sunau răgușit și melancolic pe la toate bisericile, invitând pe credincioși la ruga sfântă. Inimile celor competenți palpitau cu ardere în pepturile lor, sperând până chiar și cel mai nefericit în un viitor mai bun, ce-i suridea plăcut din pragul anului 1893.

Alta parte de muritori se pregătea cu pietate la serbarea nașterii Mântuitorului lumii, care se apropia cu pași giganti. Câte cugetări sublime făceau să tresalte inimile noastre de bucurie, câte amintiri plăcute din acele timpuri de fericire pentru sufletele creștine! Stéua de la răsărit se părea a ne răsări nouă în curând de mii de ori mai splendidă, mai măreță și mai misterioasă. Păstorii cu turmele, ieslea, locul cel iubit a nașterii Mântuitorului, se păreau a fi toate înaintea ochilor noștri, iar Isus, pruncul, își căută locaș în inimile noastre.

Dar iată că de-odată niște mișcări sgomotose și neindatinate ivite pe stradele comunei ne fac să tresărim în cugetările noastre sublime. Figuri înalte și sbârlite, tipuri schilavite de impresiuni neplăcute, îmbrăcate în haine lungi circulază în sus și în jos șoptind și vae-tându-se mereu, cum ar fi pierdut ceva. Noi țesem mai departe firele cugetărilor noastre, dar bucuria de mai nainte în curând se schimbă în durere amară. Înaintea ochilor noștri zace porunca lui Irod, celui fără-de-lege, iar în oșpeții noștri neindatinați recunoșcem pe agenții lui sêtoși de sufletul pruncului dumnezeesc.

Ah, și dumnezeescul prunc s'a sălășluit deja demult în inimile noastre, ore nu cumva vor să-l afle și acolo măcelărind atâtea suflete nevinovate!

— Esthi de aice dhumnata? — întrebă unul pe un creștin, care-i venise în cale.

— Da, eu sânt moștean aici, — răspuse acesta.

— Apoi ce știi despre arendașul fosth, nu mai ține el regala?

— Dar ce am eu cu arendașul și regala?

— He, he, he! se vede che voi sunteți toți prosth și nu aveți tragere de inimă pentru sôrtea vosth.

— O fi cum fi, cumetre! dar că tu ai aparițiunea unui țap scărmanat de lupi, asta e sfânt și adevărat.

— Dache fostam noi mult vreme arendaș la voi și dat-am la voi tot beutură bun și tare iefthin, iară

dache vine arendași noi și dau toth beutură reu și thare scumpf, este asta toth una, he-e-e-e? A dar iată vine și arendașul Leib, să spună el, dache nu grăiesch eu dreptate toth?

— Ai tot dreptul lieber Hersch! — întări Leib! — noi am fost arendaș multă vreme și am dath toth beutură fein și thara iefthin. Acum finanțdirection a dat regalele din toth a nosth bezirk la un cohort (consortiu) de trei ênși, cari, hei! eu șciui numai, chit pură avut cu ministerium. Acești arendași dache țin ei toth bezirk în arândă, apoi dau toth beutură reu și thare scumpf, iară dache rămâne regala la noi, atunci remune toth cum fosth.

— Va să dîcă, până acuma ni-ați ciupit și îmbetat voi cu apă rece, iar de-ați înainte au să ne fericescă alții mai zdrențoși ca voi — observă cineva din tumult.

Intr'acestea fiii lui Israil veniau din toate părțile ca la comandă. Unii șcieau una, alții alta. Intr'una înse conveniau cu toții: că lor adecă nu le-ar pásă nimic pentru pierderea dreptului de țuicărît, care și de altcum nu le mai aducea nici un folos, dar li-e gele de bietul popor, care are să intre în pungile consortiului fără suflet. Mai iscusit înse ca toți se părea jupânul Mendel, care pretindea a ști și legile. Drept aceea face cunoscut fraților sei, că cauza numai așa se va rezolvî favorabil, dacă se va duce o comisiune până chiar la ministru, unde, în cas de lipsă s'ar conduce și un avocat din nêmul lor.

— Git, git! se aușiau d'odată deci de glasuri regușite, și fiecare alergă în ruptul capului de-a face pregătirile pentru călătoria cea lungă...

În biserică preotul cetia din cartea neamurilor vestind lumii creștine apropierea aniversării zilei de bucurie a nașterii Mântuitorului, ziua desrobirii sufletelor neamului omenesc din lanțurile infernale ale întunerecului păgânismului; afară deci de voci regușite resboiau pentru recăștigarea arginților perduți. Colo se pune la cale serbarea triumfală a păcii și iubirei dumnezeesci; aci reutatea și șarlatania diabolescă cobeșce după noue geschefturi și mituiri.

Ce contraste!

În fine se terminase și pregătirile de călătorie. Leib, Itzig, Hersch, Mendel, Josel, Hașc, Șiia, Aron, David, Moizeș, Wolf și cine mai șcie care și câți, toți erau în comisiune, cătră cari mai aveau să se alature toți, câți vor obveni în cale.

Se inhaméză două mărțoge albe — simbolul păcii — aduse, paremi-se, din Egipt, când cu fuga de acolo, la un car mare. Membri delegațiunii urcară scările, apoi se aședară într'o ordine indescrîtibilă. Tot ce puteai observă e, că mulți serviau de suposit celor mai cumiți. Se dădură apoi celor două mărțoge câteva lovituri crudele cu biciul respectuos de stejar verde a vizitiului; acele după câteva opintiri începură a se umflă ca vita cornută după trifoi și carul se puse în mișcare.

În turnul bisericii resăritene încă trase de eșit, poporul inundă strada principală privind cu uimire în urma carului, ce ducea delegațiunea. O cetă de flacăi voinici urmăriți de un lung șir de băieți trecea cântând voios:

*Frunză verde de trifoi,*

*Mery fidană de la noi,*

*N'ar mai veni înapoi!*

*De-or veni-asă printre ele*

*Să ne aducă inele,*

*Că și noi li-om da — obiele.*

## Ilustrațiunile noastre.

**Soția președintelui Mac Kinley.** În America femeile, se zice, n'au o înrîurire atât de mare în politică; cu toate acestea, soția președinte al statelor unite are un rol mare, care se manifestă în deosebi pe terenul vieții sociale. Soția actualului președinte, Mac Kinley, este o damă distinsă, ale cărei serate sînt vestite, căci intrunește lume alésă din straturile mai culte. Se crede că ea va îndeplini cu mare succes misiunea sa.

**E rece...** Vara n'a trecut încă de tot. Timpul a început a se reci. Copila vré să se scalde în riul de lângă grădina. Încercă înteu, dacă nu-i rece. Își întinde un picior în apă. Se cutremură. Hah! e rece...

**Pisicile pictorului.** Pictorul ș-a uitat ușa deschisă, când s'a dus de acasă. Doue pisici de ale lui s'au furișat în atelier și vădînd schița de pe tablă, au început s'o admire; apoi una zărînd lângă tablă un burete, o apucă și se jucă cu ea pe tablă. Se n'lelege că desenul pictorului s'a șters. Pe când dînsul a sosit acasă, pisicile eșiră de mult și astfel nici nu putu să ghicéscă, cine i-a făcut pacostea asta.

## C E E N O U ?

**Hymen.** Dl Ioan Bogdan, profesor la universitatea din București, s'a logodit acolo cu dșora Mări-óra Colțescu. — Dl George Moldovan, fost redactor respundător al „Foi Poporului“, s'a cununat la Sibiu cu dșora Emilia Maxin.

**Știri personale.** Dl Stefan de Repta, directorul gimnasiului superior gr. or. din Suceva, la 16 decembrie nou ș-a serbat jubileul de 25 de ani al serviciului seu de profesor. — Dl dr. Valeriu Branișce a ținut la Brașov în duminica trecută conferința publică, vorbind despre „Formarea mitului pe baza principiului asocierii de idei“

**Academia Română.** Vineri, 6/18 curent, la ora 1 p. m., Academia Română a ținut ședința publică. S'au făcut următoarele comunicări: Dl V. A. Urechia: Școla și cultura publică între 1812—1821; dl D. C. Olănescu: Împăratul șórecilor. Basm; dl dr. V. Babeș: Metoda română în tractamentul anti-rabic; dl Gr. G. Tocilescu: Trophaeul de la Adamklissi este al lui August seu al lui Traian?

**Micul principe Carol pe tron.** Diarele bucureșene scriu că zilele trecute s'a petrecut în palatul regal de acolo următoarea scenă hazlie. Pe când regele Carol intră în sala tronului, spre a investi pe noul mitropolit-primat, micul principe Carol, care se află cu regina într'o loge din fața tronului, s'a scoborit de sus și a venit să se așeze lângă suveran. Regele, mîngăindu-l, îi zise: — He! He!... Prea te grăbești a luă loc pe tron.

**Proces de presă în Oradea-mare.** La 21 l. c. s'a pertractat la juriul din Oradea-mare procesul de presă intentat de dl dr. S. Păcurar, avocat în Sibiu, contra dlui Iustin Ardelean, redactorul respundător al foi umoristice „Vulturul“, pentru calomnie și ofensă de onóre. Acusatorul a fost reprezentat prin avocatul ora-

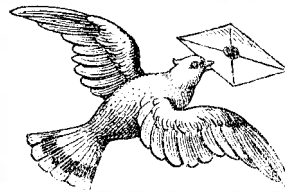
dan Bözörményi, acusatul s'a apêrat ênsu; și a fost achitat.

**Teatrul Național din Bucureș.i.** Au fost numiți membri în comitetul teatral din București, pe un period de patru ani, dnii V. A. Urechia, Ed. Wachmann, R. D. Rosetti și D. C. Olanescu (Ascanio) acest din urmă nou.

**Bal românesc la Arad.** Tinerimea română din Arad și din împrejurime va arangia și în carnevalul viitor un bal. Terminul balului s'a fiesat pe 6 februarie n. și se va ține în sala otelului „Crucea albă“. Comitetul arangiator e compus din 38 de membri.

**Catastrofă în minele de la Reșița.** În sêra de 18 decembre s'a întemplat o nenorocire grozavă în minele de cărbuni de la Reșița, proprietate a căilor ferate austro-ungare. În ocna Széchen, din apropierea comunei Doman s'a aprins gazul și s'a făcut o exploziune infricoșată. Din 128 de lucrători căți s'au coborît în ocnă, au scăpat 32, s'au rănît 25, au murit 34, în ocnă au ramas 37. Între morți și răniți sînt și cățiva români, cei mai mulți boemi.

## Poșta redacțiunii.



**Crăciunul la sate.** Nu este o iconă fidelă a marelui serbator, ci numai o schiță fantastică, ce numai la sfêșit începe a se ocupă de subiectul propus

**Budapesta.** Una în nr. viitor. Cealaltă cât mai curînd.

**Budapesta.** Poezia se va publică în anul acesta.

## Călin্দarul săptămănei.

| Țiua sêpi   | Călin্দarul vechiu | Călin্দ. nou      | Sórele    |
|-------------|--------------------|-------------------|-----------|
| Duminică 15 | SS. Elefteric      | 27 Ioan Ev și Ap. | 7 58 3 34 |
| Luni 16     | Prof. Ageu         | 28 Pruncii nev.   | 7 58 3 35 |
| Marți 17    | SS. Prof. Danil    | 29 Ioanathan      | 7 59 3 36 |
| Mercuri 18  | Mart. Sebastian    | 30 David          | 7 59 3 37 |
| Joi 19      | Mart. Bonifacu     | 31 Silvestru      | 7 59 3 38 |
| Vineri 20   | Mart. Ignatie      | 1 Ian 1897 a. n.  | 7 59 3 39 |
| Sămbătă 21  | Mart. Iuliana      | 2 Abel            | 7 58 3 40 |

## Abonamentul «Familiei» scăđut.

Voind a responde la o dorința manifestată din mai multe părți și în mai multe rînduri, începînd din 1 ianuarie viitor reducem abonamentul «Familiei» pe an în loc de 10 fl. la 8 fl.; pe 1/2 de an, în loc de 5 fl. la 4 fl.; pe 1/4 de an, în loc de 2 fl. 70 cr., la 2 fl. În România pe an, în loc de 25 lei, la 20 lei.

«Familia» va apărê și în viitor odată pe săptămăna, pe câte o colă și jumătate, adecă pe 12 pagine tipărite des, ilustrată din ce în ce mai bogat și avînd peste 40 de colaboratori.

Oradea-mare 5 decembre 1896.

Editura „Familiei“.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE